

Dějiny umění II: Umění renesance a baroka – informace ke zkouškám

Milí studenti,

níže připojuji informace ke zkoušce z Dějin umění II.

Těším se na viděnou a přeji hezké prázdniny!

Štěpán Vácha
stepan.vacha@avu.cz

Předpokladem k připuštění k ústní zkoušce je **zápočet za ZS** a úspěšné zvládnutí **písemného testu z probrané látky v LS** (test bude koncipován jednodušeji než v zimě – viz níže). K ústní zkoušce si student nastuduje **libovolné téma z umění renesance a baroka včetně klasicismu**. Může to být umělec i se zaměřením na určitou fázi života a tvorby (např. pozdní dílo), tematickou volbu (např. portréty, oltářní obrazy), snažte se vyvarovat triviálního přehledu životních dat a děl. Rovněž lze pojednat o slohovém fenoménu (renesance v Čechách, rané baroko v Římě), také o renesančním portrétu apod. Oceňuji porozumění a schopnost vlastní reflexe tématu.

Pozor! Ke zkoušce se mohou zapsat pouze ti, kteří mají zápočet ze ZS a úspěšně zvládnou připouštěcí test z látky probrané v LS. K napsání obou testů slouží termíny uvedené níže. Zapsat se na termíny k ústní zkoušce bude možné až 28. května.

Termíny

písemný test:

úterý 28. května, 15:00 – 16:30 v přednáškové místnosti č. 6

čtvrtek 6. června, 10:00 – 11:30 v přednáškové místnosti č. 6

Jak se připravit na znalostní test? Projděte si níže uvedená témata a zkuste na základě svých poznámek z přednášek i znalostí nabytých jinde ke každému z nich formulovat 3, 4 věty.

Jak se připravit na poznávačku? Projděte si v knihách, či na internetu konkrétní díla níže uvedených umělců. Porovnejte je s tvorbou předchozích, soudobých i následujících umělců zde uvedených (stylové srovnání). Pro obrázky neváhejte použít Google a Wikipedii!

Probraná látka v letním semestru

Renesance v Německu

Matthias Grünewald – pozdně gotická exprese a děsivá obrazotvornost

Albrecht Dürer – *uomo universale* Severu, vztah k benátskému umění, autoportrét jako prostředek sebezpytu a prezentace

Umění renesance ve střední Evropě

Recepce italské renesance za Matyáše Korvína
Rané ohlasy renesance na Moravě
Stavební úpravy Pražského hradu za Jagellonců – symbióza gotiky a renesance
Lucas Cranach, Monogramista IW, konfese a umění reformace
Renesanční portrét v Čechách

Umění na dvoře císaře Rudolfa II.

Trojhvězdí figuralistů – Spranger, Heintz, Aachen
Pražské „inovace“ – žánr, krajina, zátiší
Povýšení malířství z řemeslné tvorby na „Umění“

Caravaggio (1571–1610)

Estetické kategorie: naturalismus, temnosvit, aktualizace biblických výjevů, významová nejednoznačnost a ambivalentnost výpovědi obrazu
Raná tvorba – žánrové obrazy, zátiší
Vrcholná tvorba v Římě – sakrální historické obrazy
Caravaggiovy obrazy v Neapoli, na Maltu a Sicílii

Baroko jako slohový fenomén

Etymologie pojmu baroko
Baroko jako sloh a jeho vymezení vůči renesanci
Papežský Řím jako střed katolického světa (chrámové stavby S. Pietro in Vaticano, architekt Francesco Borromini)
Baroko jako afekt a citové hnutí (Itálie, Řím, G. L. Bernini)
Barokní klasicismus (Francie, Nicolas Poussin)
Baroko jako životní styl – rezidenční kultura, ceremoniál (Ludvík XIV., Versailles)

Diego Velázquez (1599–1660)

Působení v Seville – žánrové náměty (bodegóny)
Ve službách španělského krále – portréty panovnické rodiny a trpaslíků
Narativní obrazy: antická a mytologická témata
Metafyzika prostoru v obrazu a mimo obraz – Přadleny, Las Meninas (Dvorní dámy)

Zlatý věk nizozemského malířství

Politická a náboženská situace v Nizozemí (rozdělení na Holandsko a Španělské Nizozemí)
Paul Peter Rubens – italský pobyt a vlivy, ateliérová organizace malířské tvorby, aktivní znalost klíčových děl
Anthonis van Dyck a barokní aristokratický portrét (na dvoře anglického krále)
Frans Hals a koncept dramatinovaného portrétu, skupinové portréty
Jan Vermeer a koncept nadčasového žánrového obrazu; pasivní znalost děl
Rembrandt – jemná a hrubá manýra (pittura della macchia – non finito – styl stáří – Tizian)

Karel Škréta a malířství 17. století v Čechách

Rudolfínská tradice (obrazy rudolfínských dvorních malířů v pražských kostelech)
Slohový obrat (obraz Umučení sv. Tomáše od P. P. Rubense v kostele sv. Tomáše)
Karel Škréta jako hlavní protagonista barokní malby v Čechách

Znalost klíčových děl K. Škréty

Umění vrcholného baroka v Čechách (1. třetina 18. století)

Nové tendence: 1) tíhnutí k monumentalitě; 2) exaltovanost a senzualismus; 3) koncept kolektivně řešeného výtvarného díla („Gesamtkunstwerk“) při účasti umělců různých výtvarných oborů

Znamení slohového obratu:

1) Kostel sv. Františka Serafínského na Starém Městě pražském (architekt Jean Baptiste Mathey, malíř Jan Kryštof Liška, sochař Matěj Václav Jäckel)

2) Zámek Trója a jeho fresková výzdoba (J. B. Mathey, Abraham Godyn)

Názorová a stylová pluralita v architektuře: Kryštof a Kilián Ignác Dientzenhoferové, Jan Blažej Santini-Aichel (aktivní znalost nejvýznamnějších realizací v klášterní architektuře)

Umění 18. století: rokoko a klasicismus

Rokoko jako životní styl na panovnických dvorech a na šlechtických sídlech (Francie, Bavorsko)

Rokoko jako slohová kategorie v rezidenční i sakrální architektuře (dekorativnost, barevnost)

Rokoko v malířství – tématica, formát, styl (Watteau, Boucher, Fragonard), v sochařství a uměleckém řemesle (porcelán)

Reakce na rokoko – návrat k přirozenosti (portrétistka Louise-Élisabeth Vigée-Lebrun), francouzské žánrové malířství (Jean-Baptiste Simeon Chardin, Jean-Baptiste Greuze – „venkovská dramata“)

Klasicismus a vědecký zájem o antiku (rozlišování Řecko a Řím), vykopávky v Herculaneu, výzkumné expedice za památkami starověkého Řecka v 18. století, J. J. Winckelmann a jeho mravní koncept antického umění („vznešená jednoduchost a tichá velikost“)

Klasicistní architektura – Anglie (paladianismus), Francie (Jacques-Germain Soufflot, kostel Saint Geneviève)

Klasicistní sochařství – Jean-Antoine Houdon jako portrétista; Ant. Canova – zkamenělá krása.

Klasicistní malířství: nový styl – nová tématica (Jacques Louis David, Přísaha Horatiů, Smrt Sokratova)

Doporučená literatura

Renesance:

Peter Burke, Italská renesance: kultura a společnost v Itálii. Praha: Mladá fronta 1996.

Dějiny českého výtvarného umění II/1, 2. Od počátků renesance do závěru baroka. Praha: Academia 1989.

Eliška Fučíková ad., Umění na dvoře Rudolfa II. Praha: Aventinum 1991.

Ivo Hlobil – Eduard Petruš, Humanismus a raná renesance na Moravě. Praha: Academia, 1992.

Jan Chlábek – Tomáš Černušák, Savonarola a Florencie: jeho působení a estetické názory. Praha: Artefactum 2008.

Gary Schwartz, Hieronymus Bosch: cesta do nebe a pekla. Praha: Knižní klub 2016.

Michal Šroněk – Jaroslava Hausenblasová, Urbs Aurea: Praha císaře Rudolfa II. Praha: Gallery 1997.

Umění italské renesance: architektura, sochařství, malířství, kresba, z německého originálu přeložili Jiřina Hořejší ad. Praha: Slovart, 1996 a 2000 (2. vydání).

Jarmila Vacková, Jan van Eyck. Praha: Academia 2005.

Frank Zöllner – Johannes Nathan, Leonardo da Vinci (1452–1519). Praha: Slovart 2011.

Frank Zöllner, Michelangelo (1475-1564): dílo. Praha: Slovart 2008.

Baroko:

Baroko: Theatrum mundi – svět jako umělecké dílo, Rolf Toman (ed.). Praha: Slovart 2013.

Gilles Néret, Caravaggio (1571–1610): génius, který předběhl svou dobu. Praha: Slovart 2010 (2. vyd.).

Petr Macek – Richard Biegel – Jakub Bachtík (edd.), Barokní architektura v Čechách. Praha: Karolinum 2015.

Jaromír Neumann, Petr Brandl, Andrea Steckerová (ed.). Praha: Národní galerie v Praze 2016.

Pavel Preiss, Václav Vavřinec Reiner: dílo, život a doba malíře českého baroka. Praha: Academia 2013.

Lenka Stolárová – Vít Vlnas (edd.), Karel Škréta (1610–1674). Doba a dílo (kat. výst.). Praha: Národní galerie v Praze 2010.

Štěpán Vácha – Radka Heisslerová, *Ve stínu Karla Škréty. Pražští malíři v letech 1635–1680.*

Antonín Stevens – Jan Bedřich Hess – Matěj Zimprecht, Praha: Academia 2017.